

Yrak türkmen taryhynyň ýazyjysy Şakir Sabyr Zabit

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Yrak türkmen taryhynyň ýazyjysy Şakir Sabyr Zabit YRAK TÜRKMEN TARYHYNYŇ ÝAZYJYSY ŞAKIR SABYR ZABIT

“Ömür uzak ýaşamak bilen däl-de, edilen işler bilen ölçelýär”.

Alym, ýazyjy we metbugat işgäri Şakir Sabyr Zabit 1913-nji ýylda Kekukda dünýä indi. Başlangyç mekdebi Kifride, orta mekdebi Kerkukda, liseýi Bagdatda tamamlady. 1938-nji ýylda harby ýokary okuw jaýyny tamamlady. Yragyň Ýaragly güýçlerinde işläň Zabit 1959-njy ýylda polkownik harby çini bilen otstawka çykdy. Şakir Sabyr Zabit harby gullukçy bolansoň, Zabit (ýagny, ofiser) edebi tahallusyny ulanypdyr.

Arap we türkmen dillerinde ýazan ýazyjynyň iň gymmatly kitaplarynyň biri-de 1961-nji ýylda Bagdatda neşir edilen «Yrak türkmen taryhynyň beýany» atly kitabydyr. Kitaba Mustapa Jewat sözbaşy ýazypdyr. Döwrüniň diýdimzor syýasy režimi bu kitap üçin Zabite gün bermändir. Irginsiz zähmet siňdirilip arap dilinde ýazylan bu gymmatly taryhy eser Yrak türkmenleriniň geçmiş taryhyny we etniki gelip çykyşyny beýan edýär.

Zabitiň ýene bir gymmatly kitabynyň biri hem «Kerkukda sosial durmuş» (“Kerkük’te İçtimai Hayat”) atly kitabydyr. Zabit bu eserinde Yrak türkmenleriniň Kerkukda ýaşaýan böleginiň jemgyýetçilik durmuşyny, folkloryny, çeper edebiýatyny, sungatyny, metbugatyny we sosial durmuş şertlerini mysallar arkaly örän taýýarlykly görnüşde açyp görkezýär.

Zabit esasanam ylmy döredijilik işinde taryh we folklor ugurlaryna üns beripdir. Onuň türkmen metbugaty boýunça hem gymmatly işleri bardyr. Ol arap jemgyýetine Yragyň ýerli etniki toparlarynyň biri bolan türkmenleriň folkloryny wagyz etmek we tanatmak maksady bilen Bagdatda “El-Turas El-Şabi”

atly žurnal çykaryar. Dürli dilde çap edilen bu edebi žurnalyň işi birnäçe ýyl geçensoň Yrak diktaturasy tarapyndan gadagan edilýär...

Zabit 1964-nji ýylda arap we türkmen dillerinde «Yrak» atly hepdelik gazet çykarmaga başlady. Gazet 62-nji sanyndan soň aýlyk žurnala öwrülde we bary-ýogy sekiz neşiri çykansoň, 1968-nji ýylda diýdimzor syýasy režim onuňam işini gadagan etdi.

Ýazyjy we taryhçy Şakir Sabyr Zabitiň taryhy eserleri we öndümlü zähmeti arkaly Yrakda türkmen jemgyýetiniň barlygy gutarnykly ykrar edildi. Onuň işleri türkmen jemgyýetiniň tanalmagyna uly goşant goşdy.

Zabit ýadawsyz we gorkmazak häsiýeti bilen Yrak türkmen taryhyny ýazyp бүтін дүня́я jemgyýetçiligi tarapyndan hemişelik ýatlanyljak iş bitirdi.

Ýazyjy agyr kesel zerarly 1990-njy ýylyň 31-nji ýanwarynda Bagdatda aradan çykdy.

■ Eserleri:

- «Yrak türkmenleriniň nakyllary» («Irak Türkmenleri Ağzında Atasözü») Bagdat-1962;
- «Kerkukta sosial durmuş» («Kerkük'te İçtimai Hayat») Bagdat-1962;
- «Baýat taýpasy hakynda barlaglar» («Bayat Aşireti hakkında araştırma») Bagdat-1965;
- «Zabitiň mekdebi» («Zabit'in Mektebi») Bagdat-1968;
- «Biziň ahlagymyz we ahlak mazmunynyň derdi» («Bizdeki Ahlak Ve Ahlak Anlamı Derdi») Bagdat-1966;
- «Zabitiň gözýaşlary» («Zabit'in Gözyaşları») Bagdat-1968;
- «Zabitiň gözgüsi» («Zabit'in Güzgüsü») Bagdat-1968.

Şeýle-de mundan başga-da, ýazyjynyň arap dilinde neşir edilen dört kitaby bar.

Şemsetdin KÜZEJİ.
skuzeci@gmail.com

kerkukgazetesi@gmail.com Edebi makalalar